

III.

INWENTARZ PRACOWNI CHEMICZNEJ WSZECHNICY WILEŃSKIEJ Z R. 1800.

WYDAŁ

KAZIMIERZ SŁAWIŃSKI

WSTĘP

I.

Inwentarz Zakładu Chemicznego Wszechnicy Wileńskiej z r. 1800 został odpisany z akt Wileńskiej Akademii Medyko-Chirurgicznej, znajdujących się w Wileńskim Archiwum Państwowym. Odzwierciedla on stan tego Zakładu, gdy organizatorem i kierownikiem jego był Jędrzej Śniadecki (od r. 1797). Prócz tego inwentarza znalazłem także inwentarze z r. 1832 i 1841. Ostatni pochodzi z czasu likwidacji Akademii Medyko-Chirurgicznej i przekazania jej zbiorów Uniwersytetowi Ś-go Włodzimierza w Kijowie (1841 r.). Inwentarze te obejmują pomoce naukowe z zakresu chemii, farmacji i farmakognozji t. j. tych dyscyplin naukowych, którym Zakład Chemii służył. Ogólna liczba numerów inwentarzowych wynosiła 2384. Z tego pozostawiono Wileńskiemu Gimnazjum gubernjalnemu 709 numerów.

Z wykazu pomocy naukowych, przekazanych Gimnazjum, widzimy, że pozostawiono rzeczy małowartościowe, zaś cennych 1675 obiektów przekazano Uniwersytetowi Ś-go Włodzimierza w Kijowie. Między wywiezionymi preparatami znajdowała się również surowa platyna, z której Śniadecki wy dobył swój west. Wywiezienie tego preparatu uniemożliwia powtórzenie pracy Śniadeckiego i sprawdzenie otrzymanych przez niego wyników,

zdaje się, niesłusznie zakwestjonowanych przez akademików francuskich.

Narazie wydaję inwentarz z r. 1800, modernizując pisownię; później ogłoszę drukiem następne, znaczenie obszerniejsze, częściowo w streszczeniu. ¹⁾

II.

INWENTARZ LABORATORJI CHEMICZNEGO R-U 1800 JANUARII 25 DNIA SPORZADZONY.

Piece miejscowe.

- 1-o. Piec miejscowy prosty z miechem, przy którym łańcuch żelazny, syfon miedziany z korkiem takż miedzianym; znajduje się przy nim przykrywka z blachy żelaznej w samym ognisku.
- 2-o. Piec do topienia mający na powierzchni nakrywkę z blachy żelaznej, na dole we środku kratę żelazną i drzwiczki z blachy żelaznej u dolnego otworu.
- 3-o. Piec do kotła z blachą miedzianą pokrywającą tego kotła wierzch, na dole krata żelazna i drzwiczki z blachy żelaznej u otworu dolnego.
- 4-o. Piec do kociołka z nakrywką żelazną z wierzchu, z kratą i drzwiczkami żelaznymi u dołu.

Piece przenośne.

- 1-o. Piec przenośny żelazny duży, tak nazwany furnus reverberii, jeden.
- 2-o. Dwa piece takż żelazne wiekości miernej, należące do gatunku pierwszego.
- 3-o. Jeden piec mały w tymże samym gatunku co i pierwsze.
- 4-o. Dwa piece żelazne doniczne miernej wielkości, na nogach żelaznych.

¹⁾ Uważam za swój obowiązek złożyć podziękowanie dyrektorowi Archiwum Państwowego w Wilnie p. Wacławowi Studnickiemu za pomoc w wyszukaniu materiałów, a magistrowi Józefowi Piliczewskiemu za pomoc podczas robienia odpisów i sprawdzania ich z oryginałami

- 5-o. Dwa piece żelazne proste duże bez wylepienia wewnątrz glina, na nogach żelaznych.
- 6-o. Jeden piec docymastyczny miernej wielkości.
- 7-o. Jeden piec P-a Lavoisier miernej wielkości z kominem z blachy żelaznej, składanym.

Naczynia i instrumenta różne.

- 1-o. Cztery tygle żelazne i dwie nakrywki większe, a drugie dwie mniejsze, także żelazne.
- 2-o. Trzy łyżki żelazne, dwa sufelki i pięcioro szczypców także żelaznych.
- 3-o. Jedna blacha duża i gruba żelazna z pięcią otworami do przykrycia balnei magni.
- 4-o. Dwie blachy żelazne średniej wielkości od pieców.
- 5-o. Trzynóg żelazny jeden — kowadło-młotek-szrubstak-prasa i piła.
- 6-o. Retorta żelazna jedna — mieszek mały jeden do rozniecienia ognia.

Naczynia miedziane i mosiężne oraz dalsze różne instrumenta.

- 1-o. Alembik miedziany średniej wielkości z naczyniem cynowym w środku, do którego należą dwa węzowniki cynowe w naczyniach miedzianych osadzone.
- 2-o. Drugi alembik mały miedziany prosty.
- 3-o. Kocioł miedziany duży z nakrywką miedzianą na trzynogu żelaznym.
- 4-o. Dwa kociołki miedziane, z których jeden duży, drugi mierny.
- 5-o. Jeden imbryczek miedziany mały.
- 6-o. Dwa moździerze spiżowe, z których jeden wielki, drugi średni z tłuczkiem jednym żelaznym.
- 7-o. Waga docymastyczna jedna mosiężna w futerale drewnianym.
- 8-o. Jedne szalki ordynaryjne mosiężne wielkości miernej.
- 9-o. Dwoje szalków ordynaryjnych małych mosiężnych.
- 10-o. Sztuk ośm form w ogół mniejszych i większych mosiężnych do robienia kupellów.¹⁾
- 11-o. Jedne sitko małe mosiężne.
- 12-o. Jedna Lingotière mosiężna.

¹⁾ Kupela — miseczka z popiołu kostnego, w której oddziela się się złoto albo srebro z aljążów. (P. W.)

Inwentarz pracowni chemicznej Wszechnicy Wileńskiej z r. 1800. 261

- 13-o. Eudiometr P-a Volty w pudełku drewnianym bez okucia i zamknięcia.
14-o. Eudiometr Fontany.

Naczynia drewniane i reszta instrumentów w Laboratorjum znajdujących się.

- 1-o. Dwie szafy z drzwiczkami za szkłem i z zamkami wewnętrznymi.
2-o. Drugie dwie szafy proste bez żadnego zamknięcia i okucia.
3-o. Dwie szuflady w framugach bez okucia i bez zamków, jedna o 30, druga o 20 szufladach.
4-o. Stół jeden duży długi z pięcią szufladami, drugi mniejszy bez szufladek — trzeci mały stoliczek z miechem i cum tubo ferumintorio — czwarty także mały stoliczek do filtrowania.
5-o. Barometer jeden — termometra dwa — aparat z merkuryuszem jeden drewniany — aparat drewniany z wodą jeden — aparat stary drewniany do wody wewnątrz z blachy, ze ścianą, obity, jeden — dwa chłopczyki drewniane małe.
6-o. Trzy aparaty Parkiera.

NB.: Naczynia ziemne i szklane, jako to: retorty, kukurbity, balony, nie kładą się tu dlatego, iż w codziennem używaniu przez różne przypadki podlegają ustawicznemu zmniejszaniu się.

Ten Inwentarz Laboratorii Chemicznego, oddany do kancelarii Universitatis własną ręką, konnotuję.

Datt: w Wilnie dnia 30. Jannuarii R. 1800.

H i e r o n y m S t r o y n o w s k i Prał.
Rektor Univ. Wileńsk.
